Visszatekintés, avagy növényvédelmi kihívások 2021

Őszi káposztarepce

Harmadik évadához érkezett „Visszatekintés" sorozatunk, amelyben a legfontosabb szántóföldi növényeink előző évi termesztése, növényvédelme során történteket igyekszünk bemutatni. Kezdjük a sort az őszi káposztarepcével.

Gyomnövények, gyomosodás

2020 őszén egyszerre két, gyomnövényekkel összefüggő kártételt is tapasztalhattunk a repcetáblákon. Ezek egyike a melegkedvelő gyomnövények (például csattanó maszlag, libatop-, disznóparéjfajok) tömeges őszi megjelenéséhez kapcsolódik, amit elősegítenek az éghajlatunk hőmérsékletének emelkedését kísérő jelenségek, mint a hosszabb és melegebb őszi időszak és az első erősebb fagyok későbbre tolódása. Bár az említett gyomnövények egyike sem viseli el a téli körülményeket, ezért kifagynak, addig viszont komoly konkurenciát jelentenek a repcenövények számára (1. kép). A másik, gyomnövényekkel összefüggő probléma az ősszel–télen kelő és áttelelő gyomfajok egyre növekvő térnyeréséhez kapcsolódik. Ezen gyomnövények (veronikafélék, tyúkhúr, zsombor- és szarkalábfajok, pipacs) borítása a repceterületeken is egyre nő.

A hatékony őszi gyomirtás a repcetermesztés egyik legfontosabb kérdésévé vált.

A legnagyobb problémát az okozza, hogy szemben a korábban említett csoporttal ezek a fajok nem fagynak ki, együtt telelnek át a repcével, és az őszi kártételük mellett már a nagyon korai tavaszi időszakban is komoly konkurenciát jelentenek a téli stresszhatást éppen kiheverő repcenövények számára (2. kép)..

Őszi rovarkártétel

A 2020 őszén kialakuló időjárási viszonyok, a viszonylag hűvös, ha nem is csapadékos, de gyakorta nyirkos, nedves körülmények kedvezőek voltak a repce számára, ugyanakkor kedvezőtlenek a legtöbb rovarkártevő számára. Ezek közé tartoznak

1. Csattanó maszlag tömeges őszi kelése a repceállományban

a földibolhafajok, a nagy repcebolha, valamint a repcedarázs. Ezek mindegyike veszélyes kártevőnek minősül, nagyon komoly károkat képesek okozni a fiatal repceállományokban, ami szerencsére ezúttal a legtöbb helyen elmaradt. Ellenben ugyanezen körülmények kedveztek a kis – vagy tavaszi – káposztalégy kártételének, aminek során a kártevő lárvái a gyökérzetet károsítva gyengítették a növényeket. Tőpusztulás ennek ellenére nem következett be, az enyhe téli időjárás kedvező volt a repce számára, a kellően nedves talajokon a károsodott gyökérzet valamelyest regenerálódott (3. kép).

Vízállások, időjárási anomáliák

A megszokotthoz képest nedvesebb őszi és téli időjárási körülmények miatt 2020 őszén az ország egyes termőtájain, a mélyebb fekvésű táblákon, táblarészeken nagy kiterjedésű vízállások alakultak ki (4. kép). A hosszan tartó vízborítást vagy a vízzel túltelített talajokat egyik szántóföldi növényünk sem viseli el károsodás nélkül, így a repce sem. Az ilyen területeken tömeges tőpusztulást tapasztalhattunk, nem egy tábla emiatt került kiművelésre a tavaszi időszakban. Visszagondolva az előző év tavaszán történtekre, talán sokunk előtt villan fel a fagykárt elszenvedett repceállomány képe. A február második dekádjában bekövetkezett erős lehűlés jelentős levélvesztést idézett elő a legtöbb repcetáblán, olyan mértékűt, amire már régóta nem volt példa (5. kép). Szerencsére a tenyészőcsúcsot nem érte károsodás, így a fagynak a stresszhatás kiváltásán túl nem volt közvetlen hatása a termés mennyiségére.

Szárormányosok fokozott kártétele

A kora tavaszi időszakban jelentkező rovarkártevők közül kiemelkedő fontosságúak a szárat károsító ormányosok, a repceszárormányos, valamint a nagy repceormányos (6. kép). Ezek a tavalyi évben a szokásosnál is nagyobb mértékű kártétellel jelentkeztek, sok esetben az elvégzett rovarölő beavatkozás ellenére. A kezelések vélt hatástalanságának elsődleges oka, hogy a hektikusan változó, hol gyorsan felugró, hol visszazuhanó hőmérsékleti értékek miatt a kártevők repcetáblákra történő betelepedése több hullámban történt, így a kártételt érdemben csak több kezeléssel lehetett volna visszafogni, ami még nem tekinthető általánosnak a repce növényvédelmében. Tanulság, hogy a változó időjárási körülmények, valamint a rovarölő készítmények kínálatának folyamatos szűkülése miatt a repcetermesztők-

A szárormányosok elleni védekezésben szemléletváltásra van szükség.

2. A pipacs együtt telel a repcenövényekkel

3. Kis káposztalégy kártétele miatt károsodott, majd regenerálódott gyökérzet

4. Vízállás miatt szenvedő, pusztuló repceállomány

5. A februárban érkező fagy nagy pusztítást végzett a repceállományok lombozatán

6. Nagy repceormányos kártétele miatt torzuló repceszár

nek változtatniuk kell a megszokott technológiájukon, ha eredményesen akarnak védekezni a szárat károsító ormányosok kártétele ellen.

Repcefénybogár és repcebecő-ormányos

Az egyik legtöbb problémát okozó repcekártevő a repcefénybogár, amelynek kártétele ellen egy átlagos évben akár többszöri beavatkozásra is szükség lehet. Talán ezért is volt meglepő, hogy tavaly sok területen csak minimális egyedszámukkal találkozhattunk (címképünk), még olyan is előfordulhatott, hogy egyetlen védekezésre sem volt szükség a kártétel megelőzésére. A magyarázat az időjárási körülmények alakulásában keresendő, ami a szokásosnál hűvösebb tavaszi viszonyokat eredményezett, és ez kedvezőtlen volt a repcefénybogár számára. Hasonló tapasztalatokat szerezhettünk az elmúlt évben a repcebecő-ormányossal kapcsolatban is, amely, bár nagyobb egyedszámban volt jelen a repcetáblákon, kártétele inkább csak a táblaszéleken mutatkozott. Egyes területeken nagy számban találhattunk felnyíló becőket (7. kép), amelyek első látásra a repcebecő-ormányos, esetleg a repcebecőszúnyog kártételére is utalhattak volna, azonban ezek legtöbbjében nem volt nyoma rovarkártételnek. Ezért ennek okait inkább az évjárati hatások miatti kényszerérésben kell keresni, mintsem a rovarkártételben.

Gombabetegségek

Visszagondolva az előző szezonra bátran kijelenthetjük, hogy a legkevesebb problémát a gombabetegségek okozták a repcetermesztőknek. Bár ősszel korán megjelentek a fómás levélfoltosság és szárrák tünetei a növényeken, erős fertőzés nem alakult ki. Hasonló tapasztalatokat szerezhettünk tavasszal a lisztharmat és az alternáriás megbetegedések tekintetében is, és a repce legveszélyesebb kórokozója, a fehérpenészes szárrothadás tüneteivel még elvétve sem találkozhattunk.

A következő részben az őszi kalászosok termesztése során tapasztaltakat mutatjuk be olvasóinknak.

AGRÁRUNIÓ

7. Főként élettani okok miatt felnyíló repcebecők tömege

